

[Udenrigsministeren.]

har faaet en Begrænsning, som det ikke havde før, at Solidaritetsprincippet er traadt frem paa en helt anden Maade, end det tidligere var Tilfældet, selv om Tilløb ogsaa var sket forud for Krigen, derom er vi paa ingen Maade uenige. Den almindelige Sætning, at vi ikke alene skal tage Rettighederne, men ogsaa Pligterne, er vi selvfølgelig ogsaa enige i. Den Uenighed, der paa dette Punkt har vist sig at raade i den danske Rigsdag, ved tidligere Lejligheder, har været en Uenighed, som drejede sig om, hvilke Pligter der naturligt fulgte med Rettighederne, og der er det jo ikke ukendt, at det ærede Medlem og hans Venner i første Række har interesseret sig for militære Pligter, medens vi i højere Grad har interesseret os for Pligter til at være med i det fremadskridende Arbejde paa sociale og økonomiske Omraader, hvor der ikke altid har været Følgeskab fra det konservative Folkepartis Side.

Med Hensyn til Mulighederne af under kommende Kampe at bevare en isoleret Stilling er jeg heller ikke uenig i den almindelige Betragtning, som det ærede Medlem anlagde, og som han navnlig knyttede til nogle Udtalelser af Afdelingschef Cohn. Jeg tror dog, der er Grund til i denne Forbindelse af understrege to Ting: for det første dette, at under mindre Begivenheder af faretruende Karakter vil Folkeforbundets Regler og hele den nye Solidaritetsordning vel kunne faa vidtrækkende Betydning for Danmark, men ikke paa en for os faretruende Maade, og staar man først overfor virkelige Kampe mellem Stormagter, mellem store Grupper af Stormagter, ja, da erkender jeg, at da tør jeg mig ikke overbevist om, at de Regler, der internationalt er opstillet, vil faa Betydning. For mig staar det saaledes, at en stor Styrkeprøve mellem forskellige Stormagtsgrupper vil være et Ragnarok for Folkeforbundet og en Tilstand for den samlede Verden, hvor de paa Forhaand opstillede Regler vil være af underordnet Betydning. Men dertil vil jeg gerne føje det andet, nemlig at den isolerede Stilling for vort Land, som var mulig under sidste Verdenskrig, jo i høj Grad havde sin Begrænsning. Ogsaa under sidste Verdenskrig mærkede Danmark lige fra første Begyndelse Krigens Følger, og med Hensyn til Deltagelse i de økonomiske Følger af Krigen og Bestemmelser, som knyttede sig dertil og fik Betydning for de krigsførende Lande, inddrog Danmark som andre neutrale Lande for hver Dag af Krigens Tid mere og mere i Begivenhederne.

Jeg tror da, at Overgangen mellem den nye og den gamle Tid ikke er saa afgørende, som det ærede Medlem fremstillede den; men at der er en Overgang, at der er en Forandring af Neutralitetsprincippet, derom vil vi paa ingen mulig Maade kunne blive uenige.

Naar vi imidlertid kommer til Spørgsmaalet om, hvorvidt denne almindelige Forskydning af de internationale Forhold nu skulde begrunde Nedsættelsen af et Udvalg, som foreslaaet af det ærede Medlem, saa maa jeg sige, at jeg har fra første Færd, jeg saa Forslaget, haft den Opfattelse, at det maatte siges at være formaalsløst, og jeg er ikke ved det ærede Medlems Udtalelser blevet overbevist om, at der kan komme til at knytte sig nogen virkelig Nytte til en saadan Kommissions Arbejde. Sagen er nemlig den, at Drøftelsen deraf aldeles ikke er noget, som vi nu pludselig skal gaa i Gang med herhjemme i Danmark. Forholdet er det, at dette Spørgsmaal har været drøftet allerede saa smaat i Krigens Tid, men i hvert Tilfælde fra det Øjeblik Vaabnene ophørte at tale, har det været drøftet ustandselig her i Landet. Før Danmark indtraadte i Folkeforbundet, undersøgte vi paa det omhyggeligste, hvilke Følger der for Danmark maatte kunne drages af Folkeforbundspagten. Det blev undersøgt i Udvalg, hvor den sagkyndige Deltagelse — hvis man vil bruge dette Udtryk om Embedsmændenes Deltagelse i Modsætning til Politikernes — var den overvejende, men hvor ogsaa de politiske Hovedretninger overfor dette Spørgsmaal var repræsenteret, idet det ærede Medlem Hr. N. Neergaard og jeg var Medlemmer af det paagældende Udvalg. Da Rigsdagsforslaget forelaa om Danmarks Tiltræden til Folkeforbundet, forelaa ogsaa en indgaaende Betænkning med Redegørelse for alle Synspunkter i denne Sag som Grundlag for Rigsdagens Stilling. De blev selvfølgelig taget i Betragtning, da man her i Rigsdagen i Udvalget, før man tog den endelige Beslutning, drøftede Danmarks Indtræden i Folkeforbundet. Siden i den Militærkommission, der afsluttede sit Arbejde i 1922, blev denne Sag drøftet atter og atter frem og tilbage ud fra alle de Synspunkter, som det overhovedet var muligt at anlægge. Politikere drøftede den, Diplomater var tilkaldt, Militære udtalte sig, fra alle Sider blev Spørgsmaalet taget igennem atter og atter. Dernæst har vi den mellemliggende Tid haft ikke helt faa militære Udvalg her i Folketinget, og disse militære Udvalg har atter taget disse Spørgsmaal op og gennem-